

Aloite: Helsingin, Espoon, Vantaan, Kauniaisten, Keravan, Kirkkonummen, Sipoon, Siuntion ja Tuusulan nuorten vaikuttamistoimielimille edustus Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän hallitukseen

Nuoret ovat erittäin merkittävä joukkoliikenteen käyttäjäryhmä, koska joukkoliikenne on nuorille lähes ainoa mahdollinen itsenäisen liikkumisen tapa. Tämän takia nuorten tulisi päästä vaikuttamaan joukkoliikennettä koskevaan päätöksentekoon. Nuorten on mahdollista vaikuttaa HSL:n päätöksiin esimerkiksi antamalla palautetta tai osallistumalla linjastosuunnitteluun, mutta esimerkiksi lipun hintojen korotuksiin nuoret eivät pääse vaikuttamaan, vaikka kärsivät niistä merkittävästi. Nuorten vaikuttamistoimielinten edustus HSL:n hallituksessa avaisi nuorille suoran väylän vaikuttaa HSL:n päätöksentekoon.

Tästä hyötyisivät myös hallituksen muut jäsenet, kun he pääsisivät kuulemaan päätöksentekonsa tueksi erilaisten joukkoliikenteen käyttäjien näkemyksiä. Juuri nuorilla on usein uusia kehitysideoita, ajatuksia ja mielipiteitä, jotka voivat antaa päättäjille uutta perspektiiviä sekä vahvistaa nuoremman ikäluokan tarpeiden täyttymistä. Nuoret pystyisivät ilmaisemaan mielipiteensä koskien esimerkiksi lippujen hintoja, linjoja, aikatauluja sekä turvallisuutta.

Joukkoliikenne herättää nuorten keskuudessa keskustelua niin arjessa kuin nuorisopolitiikassakin. Koska nuorilla ei ole ollut tähän asti suoria vaikutuskeinoja HSL:n toimintaan, yksittäiset palautteet ja aiemmat nuorten vaikuttamistoimielimien kannanotot eivät ole tavoittaneet päättäjiä ja nuorten ääni on jäänyt sivuun. Esimerkiksi vuonna 2024 Helsingin nuorisoneuvosto kirjoitti kaksi aloitetta koskien HSL-matkakortin avulla toimivia sähköpotkulautoja sekä Espoon nuorisovaltuusto teki aloitteet runkolinjojen toimintaperiaatteen muuttamisesta ja tarkemmasta lähijunien liityntäyhteyksien aikatauluttamisesta. Näihin ei ole reagoitu millään tavalla. Jotta nuorten ääni kuuluisi paremmin, tulisi meidän päästä vaikuttamaan asioihin suoraan.

Esimerkiksi Tampereella nuoret pääsevät jo nykyään vaikuttamaan joukkoliikennettä koskevaan päätöksentekoon, sillä Tampereen nuorisovaltuustolla on edustus Tampereen seudun joukkoliikennelautakunnassa. Turun seudulla on käytössä malli, jossa seudun kuntien nuorisovaltuustot yhdessä valitsevat edustajansa Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakuntaan. Miten voi olla mahdollista, että pienemmillä kaupunkiseuduilla nuoret pääsevät vaikuttamaan joukkoliikenteeseen mutta Suomen suurimmalla kaupunkiseudulla eivät?

Tiedostamme, että HSL:n hallituksen kokoukset ovat aamukokouksia ja niihin liittyy usein myös niitä edeltäviä iltakouluja. Emme koe tätä ongelmaksi, koska nuorilla on erilaisia lukujärjestyksiä, jotka mahdollistaisivat osallistumisen. Ehdotamme, että nuorten vaikuttamistoimielimien edustajille ei tarvitsisi maksaa kokouksista kokouspalkkioita.

Nuorten edustukselle on myös laillinen perusta (laillisia esteitä ei ole):

Suomen perustuslain (731/1999) 2 §:n mukaan jokaisella yksilöllä on oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen. Lain 14 §:n mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnan toimintaan ja

vaikuttaa häntä koskevaan päätöksentekoon. Lain 6 §:n mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.

Kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaan lain tarkoitus on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiseksi kunnan toiminnassa. Lain 22 §:n mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kunnan toiminnalla tarkoitetaan toimintaa sen laajassa merkityksessä mukaan lukien kuntien yhteistoiminnassa järjestettävät tehtävät, kuten esimerkiksi HSL:n toiminta. Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti [- -] valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin. Kuntalain 26 §:n mukaan nuorisovaltuustoille on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai *liikkumiseen*.

Kuntalaki koskee kuntien ohella myös kuntayhtymiä, joten HSL:n tulisi kuntayhtymänä huolehtia alueen asukkaiden osallistumisoikeuksista samalla tavalla kuin alueen kunnatkin huolehtivat. Yli 18-vuotiaiden osalta tämä toteutuu, koska HSL:llä on alueen kuntien vaaleilla valituista kunnanvaltuutetuista koostuva hallitus, joka yhtymäkokouksen alaisena päättää kuntayhtymän taloudesta ja toiminnasta. Alle 18-vuotiailla alueen asukkailla ei kuitenkaan ole suoraa mahdollisuutta vaikuttaa HSL:n päätöksentekoon.

Ehdotamme, että edellä mainitun takia nuorten vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseksi HSL:n toiminnassa HSL:n hallitus myöntää alueen kuntien vaikuttamistoimielimille mahdollisuuden nimetä hallitukseen kolme edustajaa ja heille varaedustajat läsnäolo- ja puheoikeudella. HSL:n hallintosäännön 42 §:n mukaan toimielin päättää muiden henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta. Mikäli HSL katsoo edustuksen myöntämisen edellyttävän hallintosäännön tai perussopimuksen muutosta, toissijaisesti esitämme, että HSL:n yhtymäkokous (ja perussopimuksen tapauksessa myös kunnat) hyväksyy seuraavan lisäyksen hallintosääntöön tai perussopimukseen soveltuvaan pykälään:

Jäsenkuntien nuorten vaikuttamistoimielimillä on oikeus nimetä hallitukseen yhteensä kolme edustajaa ja heille varaedustajat. Edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus hallituksen kokouksissa. Paikkajaosta sovitaan erillisellä sopimuksella.

Esitämme paikkajaon periaatteeksi seuraavanlaista kolmen vuoden sykleissä kiertävää mallia. Malli mahdollistaisi kaikille kunnille tasapuolisen mahdollisuuden edustukseen. Värit tarkoittavat kolmea kuntaryhmää, joiden varsinainen edustaja ja varaedustaja muodostavat parin. (Eli 1. vuonna Helsingin edustajan varaedustaja tulee Espoosta ja Tuusulan edustajan varaedustaja Keravalta jne.) Paikkajako on nuorten vaikuttamistoimielimien välinen sopimus; HSL:n tai kuntien ei tarvitse ottaa siihen kantaa.

	1. vuosi		2. vuosi		3. vuosi	
Kunta	Vars. jäs.	Varajäs.	Vars. jäs.	Varajäs.	Vars. jäs.	Varajäs.
Helsinki	X					X

Espoo		X	X			
Vantaa				X	X	
Tuusula	X					X
Kerava		X	X			
Sipoo				X	X	
Kirkkon.	X					X
Kaunia.				X	X	
Siuntio		X	X			

Me Helsingin, Espoon, Vantaan, Kauniaisten, Keravan, Kirkkonummen, Sipoon, Siuntion ja Tuusulan nuorten vaikuttamistoimielinten jäsenet esitämme HSL:n hallitukselle sekä tarvittaessa edelleen HSL:n yhtymäkokoukselle; Helsingin, Espoon, Vantaan, Kauniaisten ja Keravan kaupunginvaltuustoille sekä Kirkkonummen, Sipoon, Siuntion ja Tuusulan kunnanvaltuustoille, että ne myöntävät kuntien nuorten vaikuttamistoimielimille edustuksen HSL:n hallitukseen aiemmin kuvatun menettelyn mukaisesti.

Kaikki on mahdollista.

Aloitteen yhteyshenkilöt:

Aaro Alppivuori
aaro.alppivuori@gmail.com
 Espoon nuorisovaltuutettu

Outi Ala-Kojola
outialakojola@gmail.com
 Espoon nuorisovaltuuston puheenjohtaja

Iida Karjalainen
iidainkeri.karjalainen@gmail.com
 Espoon nuorisovaltuuston toinen varapuheenjohtaja

Kaius Kotka
kaius.kotka@gmail.com
 Espoon nuorisovaltuutettu